

ÖSSZEFOGLALÁS

A langobárdoknak az a töredéke, amely 526-546-568-ban pannónián átvonult, majd egy teljes generáción át itt állomásozott, sírjait jól konzerválta. Egy generációnyi jelenlétüket a feldozott sírok is bizonyítják. (Aberg, 1923; Alföldi, 1926; Tackenberg, 1930; Lebzelter és Müller, 1935; Müller, 1936; Klébel, 1939; Beninger, 1940; Bóna, 1956; Werner, 1962.)

Legnagyobb pannóniai temetőjükben, Szentendrén, két egymásba fonódott generáció pihent. Pannónia temetőin kívül laboratoriumi vizsgálatra csak Testonából kaptunk 568-ból származó csontmintákat. A 10 langobárd, vagy legalább is langobárd kori temetőből csak 191 csontminta került vércsoport vizsgálatra, amint azt a 88. táblán bemutatjuk.

Ha elfogadjuk, hogy vizsgálatunk egész közölt anyaga igazolta a langobárdok származását, a langobárdok alcsoportjának a géngyakoriságára, eredményeinket csökkentve a következő képet kapjuk:

p	0,315
q	0,151
r	0,534
	1,000

Tekintettel arra, hogy X^2 jelentős eredményét egyúttal az AB csoport hanyatlása is jelenti, valamint amióta néhány AB vércsoportba tartozó csontmintát talátunk, elvárható (valószínű?), hogy a langobárd törzs fogalmába többféle, különböző gén-frekvenciával rendelkező népcsoportok, töredéknépek is tartoztak, melyek más fajúakkal nem keveredtek, nem házasodik össze.

Kezdetől fogva kizártnak tartjuk, hogy akiket langobárd sírmellékletekkel temettek el, nem mind langobárdok lettek volna. Kétféle változata képzelhető el e népséggel kapcsolatos, szerológiai eljárással talált genetikai tüneteknek. Először, hogy nem minden langobárdrnak minősített temető (természetesen a testonai temető kivéve) azoknak a nyugvóhelye, akik az észak-langobárd hullámmal érkeztek, tehát az egyik etnikai csoport genetikailag kevert volt, másodszer voltak olyan csoportok, amelyeknek nem voltak egymással keveredő alkotóelemei. Az archaeológiai vizsgálatok eredményei ez utóbbira adnak magyarázatot (Bóna, 1956).

A LANGOBÁRD TEMETŐK CSONTMINTÁINAK AZ ÖSSZEHAISONLITÁSI TÁBLÁZATA

Népesség	Esetek száma	A	B	O	AB	B+AB	Táblák száma
Szentendre eredeti langobárdok	30	20 66,67%	3 10,00%	5 16,67%	2 6,67%	5 16,67%	90
Más langobárdok	101	46 45,54%	20 19,80%	33 32,67%	2 1,98%	22 21,78%	
Összesen	131	66 50,38%	23 17,56%	38 29,01%	4 3,05%	27 20,61%	
Szentendre helyi lakosai	37	12 32,43%	10 27,03%	13 35,14%	2 5,41%	12 32,43%	91
Más langobárd	101	46 45,50%	20 19,80%	33 32,70%	2 2,00%	22 21,80%	
Összesen	138	58 42,03%	30 21,74%	46 33,33%	4 2,90%	34 24,64%	
Szentendrei temető teljes anyaga	67	32 47,76%	13 19,40%	18 26,87%	4 5,97%	17 25,37%	92
Többi langobárd	101	46 45,54%	20 19,80%	33 32,67%	2 19,98%	22 21,78%	
Összesen	168	78 46,34%	33 19,64%	51 30,36%	6 3,57%	39 23,21%	
Langobárd népség	168	78 46,43%	33 19,64%	51 30,36%	6 3,57%	39 23,21%	93
Major avar koriak	430	128 29,77%	135 31,40%	106 24,65%	61 14,19%	196 45,58%	
Összesen	598	206 34,45%	168 28,09%	157 26,25%	67 11,20%	235 39,30%	
Szentendre helyi népessége	37	12 32,43%	10 27,03%	13 35,14%	2 5,41%	12 32,43%	94
Alattyán I. csoportja	63	13 20,63%	30 47,62%	13 20,63%	7 11,11%	37 58,73%	
Összesen	100	25 25%	40 40%	26 26%	9 9%	49 49%	
Szentendre helyi népessége	37	12 32,43%	10 27,03%	13 35,14%	2 5,41%	12 32,43%	95
Korai magyarközép-koriak A túlsúlyal	215	71 33,02%	59 27,44%	62 28,84%	23 10,70%	82 38,14	
Összesen	252	83 32,94%	69 27,38%	75 29,76%	25 9,92%	94 37,30%	

Ilyenformán az eredeti langobárd szerológiai arculatára mi lesz jellemző? Erre a kérdésre Szentendre csontmintáinak a mélyebb elemzése adhatja meg a választ. A sírmellékletek természetének, értékének, szertartásának egybehangzó használatát tekintetbe véve lehet elkülöníteni az eredeti langobárd csoportot a helyi lakosság temetőitől. A 89. táblán a szétválasztó elemzés eredménye mutatja meg az ilyen vércsoport meghatározását. (89)

Ez a statisztikai elemzés magában hordoz egy másik eredményt is: a régészek megfigyelését, miszerint a szentendrei temetőbe két különböző etnikai csoport temetkezett, ez a két csoport nemcsak sírmellékleteik kultúrájában különbözik egymástól, hanem szerológiai arculatuk természetében is.

A szentendrei temetőben a régészetileg megvizsgált és langobárdnak minősített népességnek a töredéke szerológiaiilag is különbözik a helyi lakoságtól. A 90. táblán összehasonlíthatjuk elosztási arányaikat a más temetők langobárdjainak az arányaival. (90)

A szentendrei temetőbe temetett helyi lakoságnak más langobárdokkal történt összehasonlítása a 91. táblán látható. (91)

A szentendrei temető összes megvizsgált egyedeinek vércsoport adatainak más langobárd temető egyedeinek az adataival való összehasonlítását a 92. táblán láthatjuk. (92)

A p gyakoriságát összehasonlítva (p = az A vércsoport genetikai gyakoriságát jelenti) a utolsó három táblán, azt következtethetjük, hogy a langobárdnak minősített temetőkben az eredeti langobárdok elemei együtt pihentek a helyi lakosság eltemetettjeivel és mintha valamennyien langobárdok lettek volna; pusztán, mert számszerinti arányuk kölcsönösen változik temetőről temetőre. Mindamelllett a szentendrei temető helyi lakosságának a p gyakorisága közelebb áll a többi „langobárd” temetőben vizsgált helyi lakosághoz, mint az eredeti langobárdok. Szentendrén is, és a többi langobárd temetőben is a vizsgálati sorozatunk a helyi lakosság elemeit és nem az eredeti langobárdokat jelenti.

Valószínűleg kidolgozunk egy másik összehasonlító szisztémát, hogy a hasonlóságokat és a különbségeket a langobárd sorozat és a következő korszak, az avar koriak között pontosan megállapíthassuk. A lakosság-frakció szerológiai profilja és az azt követő történelmi korszak rendkívül fontos különbségeket mutat. (93)

Ha viszont a népség szerológiai természete helyinek minősül, összehasonlítva a két rákövetkező történelmi korról, megkapjuk a két 94-95. tábla eredményeit. (94-95)

Elemezve a két utolsó vizsgálat eredményét a 92. tábla alapján, úgy tűnik, hogy a helyinek osztályozottak képviselik az eredeti, folyamatosan ott élő őslakoságot az AD 6. évszázadtól a korai magyar középkorig kimutatva. A történelmi korszakok viharaival együttjáró keveredés dacára megőrizte etnikai elemeit, jellegét, magyarságát!

CSONTOK A KORAI MAGYAR KÖZÉP- ÉS A KÉSŐ RÓMAI KORBÓL

A KORSZAKOT KÉPVISELŐ 1 012 CSONTMINTA AZ ALÁBBI 23 SÍRBÓL

Temető	Minták száma	Temetkezés ideje	B	AB
1 Adony (Vetus Salina)	23	Késő római kori	30,43%	8,69%
2 Csákvár (Floriana)	23	4. végétől az 5. sz. végéig	21,74%	8,69%
3 Csongrád-Berzsenyi utca	6	Hunkorszak	33,33%	
4 Csongrád-Laktanya	30	Hunkorszak	20,00%	10,00%
5 Dunaújváros (Intercisa)	42	2-től a 4. sz-ig	30,95%	9,52%
6 Keszthely-Fenékpusztá kívül a falakon	98	5-6. sz.	20,41%	6,12%
7 Keszthely-Fenékpusztá falakon belül	22	6. sz.	13,64%	4,55%
8 Győr (Arabona) Széchenyi tér	16	Késő római kori	18,75%	18,75%
9 Hács-Béndekpusztá	15	5. sz-ban	33,33%	6,67%
10 Hegykő	80	Germán kor 2. fele	12,50%	7,50%
11 Keszthely-Dobogó	115	4-5. sz-ban	31,30%	11,30%
12 Keszthely-városi temető az I. és a II. csoport	57	6-7. sz.	26,70%	5,30%
13 Környe	129	6. sz.	25,58%	2,32%
14 Majs és Gödrekeresztúr	48	3-4. sz.	25,00%	8,33%
15 Mohács	5	4-5. sz.	40,00%	
16 Mosonszentmiklós-János-házapusztá	45	3-4. sz.	17,78%	11,11%
17 Mözs	23	Hun korszak	34,78%	8,70%
18 Pécs (Sophianae) István tér	124	3-5. sz.	18,55%	8,87%
19 Pilsmarót	16	Római kor	12,50%	18,75%
20 Répcelak	32	5. sz.	12,50%	18,75%
21 Ságvár (Tricciana)	17	Késő római kori	17,65%	11,76%
22 Szekszárd-Palánkpusztá	11	Hun-germán	36,36%	9,09%
23 Tápé (Malajdok)	35	Germán korszak	22,86%	11,42%
Összesen	1 012	Átlagban	20,20%	8,23%

Hegykő, Környe és Pécs István téri sorozatai régészeti, biológiai és statisztikai szempontból egyaránt jelentősek.

A 7-9. századi csontminták helymeghatározása a mai Magyarország területén

CSONTOK A KORAI NÉPVÁNDORLÁS KORÁBÓL ÉS A KÉSŐ RÓMAI KORBÓL A 2-5. ÉS A 6. SZÁZADOKBÓL

Temető	Sírok száma	Esetek száma	Század	A	B	O	AB	„?”	Táblák száma
Adony	25	23	Római kor	6 26,08%	7 30,43%	5 21,75%	2 8,69%	3 13,04%	97
Csákvár	61	23	4-5. sz.	7 30,43%	5 21,74%	5 21,74%	2 8,69%	4 17,39%	98
Csongrád-Berzsenyi u.	7	6	Hun kor	2 33,33%	2 33,33%	1 16,67%		1 16,67%	99
Csongrád-laktanya	137	30	Hun kor	9 30,00%	6 20,00%	7 23,33%	3 10,00%	5 16,67%	100
Dunaújváros	99	42	2-4. sz.	13 30,95%	13 30,95%	9 21,43%	4 9,52%	3 7,14%	101
Keszthely-Fenekpuszta-falakon kívül		98	Késő római	39 39,79%	20 20,41%	17 17,35%	6 6,12%	16 16,33%	102
Keszthely-Fenekpuszta-falon belül	31	22	6. sz.	10 45,45%	3 13,64%	6 27,27%	1 4,55%	2 9,09%	103
Győr-Széchenyi tér		16	Késő római	4 25,00%	3 18,75%	5 31,25%	3 18,75%	1 6,25%	104
Hács Béndegpuszta	25	15	5. sz.	3 20,00%	5 33,33%	4 26,67%	1 6,67%	2 13,33%	105
Hegykö	81	80	2-3. sz.	34 42,50%	10 12,50%	20 25,00%	6 7,50%	10 12,50%	106
Keszthely-Dobogó	115	115	Késő római	40 34,78%	36 31,30%	10 8,70%	13 11,30%	16 13,91%	109
Keszthely városi temető I. csoport		22	Keszthely-kult.	7 30,91%	2 9,99%	9 40,90%		4 18,18%	111
Keszthely városi temető II. csoport		35	Keszthely-kult.	10 28,57%	8 22,86%	10 28,57%	3 8,57%	4 11,42%	112

A TÁBLÁZATOK RÉGÉSZETI ÉS EMBERTANI KIÉRTÉKELÉSE

ADONY A kastély melletti mentőásatásokat Barkóczi és Bónis végezték 1954-ben. A 25 sírból különböző korok 23 csontvázából többségben késő római korikat találtak. (97)

CSÁKVÁR Az elmúlt 100 évben a kertészkedés több sírt tárt fel. 61 csontvázból 23-at határozott meg 1961-ben Neméskéri és Tóth. A Csákvár belső területén volt Florina település mintegy 150 éve folyó szörványos feltárások dacára nem volt mód a temető terjedelmét felbecsülni és megbízható pontos következtetéseket levonni. (98)

CSONGRÁD-BERZSENYI UTCA Csatorna ásáskor egy csontvázat találtak torzított koponyával. 1959-ben a hiteles ásatás további nyolc sírt tárt fel. Párducz 1963-ben a kilenc sírből hetet a hun korból valónak és kettőt korai avar korinak talált. (99)

CSONGRÁD-LAKTANYA. A laktanyában 1949 és 1963 között 137 hunkori csontvázat tártak fel igen gazdag leletekkel. A feltárt 137 sírből harminc csontváz került laboratóriumba szerológiai vizsgálatra (Párducz, 1959-1963). (100)

DUNAÚJVÁROS A város és erőmű építésekor 1949-ben a római Castrum közelében a Magyar Nemzeti Múzeum irányításával mentő feltárásokat végeztek. A hosszú próbaárok, amit a feltételezett római temető helyén ástak 99 sírt hozott napfényre, közöttük néhány helyi lakosét is. A korai ásatásokat Sági végezte 1954-ben. Ugyanebben az évben az embertani vizsgálatokat Nemeskéri végezte, 42 csontmintát adva vércsoportvizsgálatra. (101)

KESZTHELY-FENÉKPUSZTA (A falakon kívül) A Késő római kori település körül sok sírt találtak. Két, időrendben kapcsolatos temetőt tárt fel Sági 1960-ban az ásatás korai szakaszában, majd Barkóczi 1970-ben. A temető adatai nem ismeretesek. A sírok részben a Horreum maradványain kívül a nyugati falnál (31 sír) és a második bazilika alatt voltak (6 sír). A temetőt a régészek véleménye szerint – valószínűleg az 5-6. században élt – római település lakossága használta. (102)

KESZTHELY-FENÉKPUSZTA (A falakon belül) Barkóczi 1968-ban itt talált 31 késő római kori sírt a keleti fal mentén a Horreum alatt, és a második bazi-

lika helyén 6-ot. A gazdag arany mellékletek azt tanúsítják, hogy ide a gazdagok temetkeztek (Lengyel, 1974; Sági 1964). (103)

GYŐR-SZÉCHENYI TÉR A győri múzeum előtt késő római kori sírokat hoztak napfényre (S. Mithay és B. Szőke). A sírok száma és a temető méretei ismertetlenek (Párducz, 1963). A csontmaradványok embertani vizsgálatát 1952-ben J. Nemeskéri végezte. (104)

HÁCS-BÉNDEGPUSZTA Hács 5. századi germán temetőjét 1954 és 1958 között Pusztai (1957) és Salamon (1958 és 1959) tárta fel. A 25-ből összesen 15 csontváz volt alkalmas Lipták (1961) által elvégzett embertani és vércsoportvizsgálatára. (105)

20 EGYED TAXONÓMIAI ÉS PALASZEROLÓGIAI ADATAI (107. TÁBLA MÁSOLATA)

Esetek	Taxonomiai jellegek	Neme	Életkora	Vércsop.
7	Földközi tengeri, mediterrán	Férfi	Érett	O
15	Földközi tengeri	Nő	Felnőtt	B
17	őseurópai, alpesi jelleggel	Nő	Felnőtt	A
20	őseurópai, alpesi jelleggel	Férfi	Érett	A
24	őseurópai, mediterrán	Férfi	Felnőtt	B
25	Főleg őseurópai, csekély mongoloid befolyással	Férfi	Felnőtt	O
26	őseurópai, északi beütéssel	Férfi	Érett	A
28	őseurópai	Nő	Érett	O
30	őseurópai	Nő	Felnőtt	A
42	őseurópai	Férfi	Szenilis	A
49	Földközi jellegű, őseurópai beütéssel	Férfi	Felnőtt	A
51	Földközi tengeri	Nő	Érett	AB
53	őseurópai, mediterrán	Nő	Felnőtt	O
54	Mediterrán	Nő	Felnőtt	B
65	őseurópai	Nő	Felnőtt	A
70	őseurópai	Férfi	Felnőtt	O
71	őseurópai (cromagnon)	Férfi	Érett	A
72	Alpesi	Nő	Felnőtt	O
78	őseurópai, mediterráni	Férfi	Érett	B
81	őseurópai és alpesi elemekkel, mongoloid beütéssel	Nő	Felnőtt	B

**A NÉPVÁDORLÁS ÉS A KÉSŐ RÓMAI KORI CSONTOK VÉRCSOPORT-
ÖSSZEHAISONLÍTÁSA AZ I-III. IDŐRENDI CSOPORTOKBAN**

Temető	Sírok	Esetek	Század	A	B	O	AB	„?”	Táblák száma
Keszthely városi temető I+II. csoport	49	6-7. sz.	17 34,7%	10 20,4%	19 38,8%	3 6,1%			113
Keszthely városi temető III. csoport	26	6-7. sz.	7 26,9%	10 38,5%	6 23,1%	1 5,3%			114
Környe	131	129	6. sz.	39 30,24%	33 25,58%	33 25,58%	3 2,32%	21 16,28%	115
Környe (szegények)70	70	6. sz.	18 25,71%	21 30,00%	18 25,71%	1 1,43%		12 17,14%	116a
Környe (gazdagok)65	65	6. sz.	21 35,59%	12 20,34%	15 25,42%	2 3,39%		9 15,25%	116b
Szegény lakosság	58		18 31,0%	21 36,2%	18 31,0%	1 1,7%			117
Gazdag lakosság	50		21 42%	12 24%	15 30%	2 4%			
Majs és Gödrekeresztúr korai temetkezés	62	3-4. sz.	22 35,48%	16 25,81%	13 20,97%	1 1,61%		10 16,13%	118a
Majs és Gödrekeresztúr késői temetkezés	57	3-4. sz.	17 29,82%	17 29,82%	10 17,54%	2 3,51%		11 19,30%	118b
Majs késő rómaikori	39	A.D. 341+375	11 28,20%	10 25,64%	10 25,64%	3 7,69%		5 12,82%	120
Szénápuszta	9	4. sz.	3 33,33%	2 22,22%	2 22,22%	1 11,11%		1 11,11%	121
Majs	39	4-5. sz.	11 28,2%	10 25,6%	10 25,6%	8+? 20,5%			122
Gödrekeresztúr	9	4-5. sz.	3 33,3%	2 22,2%	2 22,2%	2 22,2%			122
Összesen	48		14 29,2%	12 25%	12 25%	10 20,8%			
Pannón temető	48	6. sz.	14 29,16%	12 25%	12 25%	4 8,33%		6 12,5%	123
Mohács	5	4-5. sz.	2 40%		2 40%			1 10%	124
Mosonszentmiklós- Jánosházapuszta	45	3-4. sz.	16 35,55%	8 17,78%	11 24,44%	5 11,11%		5 11,11%	125
Mözs	23	Hun kor	4 17,39%	8 34,78%	7 30,43%	2 8,7%		2 8,7%	126
Pécs-István tér	124	3-5. sz.	42 33,87%	23 18,55%	34 27,42%	11 8,87%		14 11,29%	127

HEGYKŐ A Fertő tó déli peremén, a község környékén található népvándorlás-germán korabeli temetőjét 1957-ben Nováki tárta fel teljesen. 81 sírt ásott ki Bóna 1961-1963-ban. A 81 emberi csontvázat Tóth T. vizsgálta meg 1964-ben. 61 esetben sikerült meghatározni a nemet és kort. 20 felnőtt felelt meg a teljes morphometrikai vizsgálatnak, miszerint Hegykő népe összetett etnikum volt. A protoeuropoid és mediterrán jellegek túlsúlya összeköttetést mutat a Dunántúl és La Tène kori őslakói között. A keveredés növekedett a népvándorlások korában. A langobárdok egy fél évszázadnyi időt sem töltöttek a Dunántúlon, így ki vannak zárva a keveredésből (Tóth T., 1964). (106)

KESZTHELY-DOBOGÓ A feltárt temetőben a késő római korban a 4. század közepétől 374-ig temetkeztek. A teljesen feltárt temető (Sági, 1960) 115 egyedének embertani vizsgálata germán és keleti eredetű lakosságot mutat. A 115 sír csontmaradványait 1963-ban Nemeskéri és Lengyel vizsgálta. (109)

KESZTHELY-VÁROSI TEMETŐ I-II. csoport A temető feltárását Lipp V. kezdte el 1880-ban. Sajnos a temető kb. 1500 csontvázából nem maradt hiteles minta. A sírmellékletek az azonos kori (6-8. sz.) Keszthely körüli temetők leleteivel azonosak, és így egy egységes helyi kultúrát bizonyítanak (Hampel, 1905; Takács, 1925; Alföldi, 1926, 1934; Niederle, 1931; Ferdinándy, 1956; Kovrig, 1958). A feltárás összefoglalása mostanában igazolta Lippnek azt a feltevését, miszerint a Keszthelyi kultúra létezett. Ám ha ennek a kultúrának a közepétől, Keszthelytől vizsgáljuk az anyagát, felmerül a kérdés, el tudjuk-e különíteni egymástól, ugyanannak a történelmi kornak az etnikai elemeit. A város különböző részeiről vett sorozatok hozzávetőlegesen olyan csekélyek, hogy félérthetetlen következtetés nem vonható le belőle (Lengyel, 1971). (110)

KESZTHELY KÜLÖNBÖZŐ RÉSZEIRŐL SZÁRMAZÓ SOROZATOK
VIZSGÁLATA
(110. TÁBLA MÁSOLATA)

Város részei	Történelmi kor	Esetek száma	Ásatásokat végezte
Deák F. utca	Avar kor	8	Nemeskéri
Helikon kert	6. század	1	Sági
Ménteleg	6-7. század	4	Kovrig
Óvoda	Bronzkor	5	Zalotay-Poczik
Óvoda	Római kor (?)	3	Poczik
Óvoda	Avar kor	5	Kovrig
Óvoda	Avar kor	5	Kovrig-Soós
Reschil kert	6-7. század	11	Kovrig
Reschil kert	?	1	Sági
Sörkert	Avar kor	25	Kovrig
Zárda utca	Avar kor	4	Kovrig

KESZTHELY-VÁROSI TEMETŐ I. csoport A községi temető első és második időrendi temetőinek adatait mutatja be a 111 és a 112-ik tábla. A harmadik időrendi csoport 31 avar kori etnikumot mutat, ahogy az Keszthely-Fenékpusztá és városi temető III. csoport leírásában közöltem. A 114. táblán a vizsgálatokat a szerológiai eredményeket figyelembe véve, a két első időrendi csoportot hasonlítjuk össze a harmadik csoporttal. 5 kilométernyire a Nagysomlyói domb lábánál homok kitermelés során 6. századi sírokat találtak. 60-70 évvel korábban a temetőnek legalább a fele tönkre ment. Salamon (1969) és Erdélyi (1971) 131 csontvázat tárt fel. Az embertani vizsgálatokat Tóth T. végezte 1971-ben. A gazdag régészeti leletek (115) alapján és azok hiányán egyértelműen megkülönböztethető a gazdag és a szegény lakosság sírjai, amit a csontok felbomlásában talált különbségek is igazolnak. A 116a és 116b táblák mutatják a szegények és gazdagok temetkezése közti különbségeket.

MAJS és GÖDREKERESZTÚR A község Merse kerületében, Papp L. talált sírokat 1963-ban. A temető feltárását 1972-ben Burger A. kezdte el, 52 sírt talált amelyekből hat hamvasztott volt. A mellékelt érmék szerint ide a 3. század második felétől a 4. század végéig temetkeztek (Burger 1972). Éry K. végezte az embertani és a demográfiai vizsgálatokat. Szerinte a csontokban talált korkülönbségek miatt, a telepések hosszabb ideig élhettek ott. A férfiak heterozigoták, a nők többségben homozigoták voltak. Valamennyien az őseurópai nagy rassz tagjai, feltehetően az eredeti őslakók – talán a kelták és illyrek túlélői voltak –, de találtak közöttük barbár jellegűeket is. (120)

SZÉNÁSPUSZTA (A közelében van Gödrekeresztúr) A település 341 és 375 között létezett, 1956 és 1966-ban 11 késő-római kori sírt találtak, amelyek összeköttetésben vannak a 4. századi pannón temetővel. A 2. sírban talált szobrocska azt mutatja, hogy a Rajna mellől idetelepült kisebb rómanizált népesség használta a temetőt. (121)

MAJS és GÖDREKERESZTÚR-PANNÓN TEMETŐ A két temetőben talált vércsoport viszonyait mutatja a 122-tábla. A palaeodemographiai vizsgálatok tanulsága szerint a sírleletek igen közeli kapcsolatban vannak a többi 6. századi pannón temetők sírleleteivel. (123)

MOHÁCS 1949-ben a mentő ásatások során 7, 4-5. századi sírt tárt fel Párducz (1963). A csontvázak maradványait embertanilag J. Jeszenszky vizsgálta 1952-ben. Habár a vizsgálatok eredménye helyesnek bizonyult, az esetek csekély száma miatt csak a megvizsgáltak számát emelik ki. (124)

MOSONSZENTMIKLÓS-JÁNOSHÁZAPUSZTA A jánosházapusztai gazdaságban 1957-ben kezdték az ásásokat. A római castrumhoz tartozó temetőnek a 2/3-át tárták fel. Maga a temető körülbelül 1 km-re feküdt a római kori katonai tábor quadratája mellett. 101 csontvázas sírt tártak fel, élénken tanúsítva, hogy oda a harmadik század közepétől a negyedik század végéig temetkeztek (Gábler, 1972). A régész véleménye szerint a teljes temető 150 sírből állhatott. Miután a 150 sírből csak 45 volt alkalmas vizsgálatra nem lehetett levonni meggyőző következtetést. (125)

MÖZS Palánk vasutállomásától a Mőzsre vezető út mellett torzított koponyájú csontvázakat találtak. A homok kibányászásakor mentőásatokkal 23 hun kori sírt tártak fel (Salamon, 1962). Az antropológiai vizsgálatukat 1963-ban Nemeskéri és Brabant H. végezte. (126)

CSONTOK A 2-5. SZÁZADOKBÓL

AZ IDŐRENDI CSOPORTOK SZEROLÓGIAI SZERKEZETE ÉS ÖSSZEHASONLÍTÁSUK EREDMÉNYE

Temetők	Esetek száma	Század	A	B	O	AB	„?”	Táblák száma
Pécs-István tér I. csoport	62	3-5.	18 29,03%	12 19,35%	17 27,42%	6 9,68%	9 14,52%	128
Pécs-István tér II. csoport	49	3-5.	21 42,86%	8 16,33%	14 28,57%	3 6,12%	3 6,12%	128
Pécs-István tér III. csoport	13	3-5.	3 23,08%	3 23,08%	3 23,08%	2 15,38%	2 15,38%	128

IDŐRENDI CSOPORTOSÍTÁS

Temetők	Sírok Száma	Esetek Száma	Század	A	B	O	AB	„?”	Össz. száma	Táblák
I. csoport	99	3-5.		18 34,0%	12 22,6%	17 32,1%	6 11,3%		53	
II. csoport		3-5.		21 45,7%	8 17,4%	14 30,4%	3 6,5%		46	
Összesen				39 39,4%	20 20,2%	31 31,3%	9 9,1%			
I. csoport	53	3-5.		18 34,0%	12 22,6%	17 32,1%	6 11,6%		53	
III. csoport	11	3-5.		3 33,30%	3 33,30%	3 33,30%	2 18,20%		11	
Összesen	64			21 32,8%	15 23,4%	20 31,3%	8 12,5%		64	
II. csoport	46	3-5.		21 45,7%	8 12,4%	14 30,4%	5 6,5%		46	
III. csoport	11	3-5.		3 33,3%	3 33,3%	3 33,3%	2 18,2%		11	
Összesen	57			24 42,1%	11 19,3%	17 29,8%	5 5,5%		57	
Pilismarót	16	Római kor		5 31,3%	2 12,5%	5 31,3%	3 18,8%	1 6,3%		129
Répcelak	32	5.		10 31,2%	4 12,5%	8 25,0%	6 18,8%	4 12,5%		130
Ságvár-Triciána	342	17	Késő római	6 35,3%	3 17,7%	4 23,5%	2 11,8%	2 11,8%		131
Szekszárd-Palánkpuszta	11	5		2 18,2%	4 36,4%	3 27,3%	1 9,1%	1 9,1%		132
Tápé-Majdok	53	35	German kor	10 28,6%	8 22,9%	7 20,0%	4 11,4%	6 17,1%		133

A 127-134. TÁBLÁK ANYAGÁNAK EMBER- TANI ÉS RÉGÉSZETI LEÍRÁSA

PÉCS-ISTVÁN TÉR A város István terén egy régi keresztény temető feltárása halad (1975). Az E. Geizler utcában 1958-ban kezdte el a munkát Fülep és 1969-1972 között összesen 130 sírt tárt fel. A leletek tanúsága szerint a temetőben a harmadik század második felétől az ötödik század első harmadáig temetkeztek. A sírmellékletek szerint az elsőbe pogányokat, a másodikba főleg keresztényeket temettek. A temető csontanyaga ismeretlen arányban csupán Sophianae régi nagy keresztény sírjait képviselik, amelyeknek embertani vizsgálatát Éry K. végezte. (127)

A csontminták felbomlása során a kialakult kémiai elváltozások a 3 kronológiai és három szerológiai csoportot alakított. Összehasonlításuk a 124 sírből a 3 időrendi táblázaton látható. (128)

PILISMARÓT A korábbi ásatások során Pilismarótról feltárt emberi maradványok kétségtelenül a Római Castrumhoz tartoztak. Sajnos csak 16 sírnak a csontanyagát lehetett szerológiai módon megvizsgálni. A palaeoszerológiai vizsgálatuk révén csupán a csontleletek vizsgálatának a száma gyarapodott. (129)

RÉPCELAK Buoczi T. (1959-1960) harminckét emberi csontváz maradványait tárta fel Répcelakon. Bár a régészeti vizsgálatok eredményét még nem hozták nyilvánosságra, a vércsoport eredményei már ott vannak a 130. táblán. (130)

SÁGVÁR-TRICIANA az 1937 és 1942 között folyt ásatások során Radnóti A. egy késő római kori temetőt tárt fel 342 sírmelléklettel, amit 1966-ban Burger A. vizsgált meg részletesen. Sajnos mindössze 17 sír csontanyagát lehetett laboratóriumi vizsgálatra vinni, de ezt a kevés anyagot sem lehetett megbízhatóan kiértékelni a temető térképének a hiányában, és a temetkezések idejét, vagyis a csontok korát sem lehetett megállapítani. (131)

SZEKSZÁRD-PALÁNKPUSZTA A szekszárdi avar temető közelében a talaj szintezési munkálatai során Mészáros (1960) egy téglás sírt talált. A temető feltárása 1959-ben 25 sírt és csontvázakat eredményezett. A temetőnek ezen a részén három egymást követő sorban temetkeztek. A legkorábbit a korai bronz korban (kisapostagi kultúra) használták, öt sírt lehet a torzított koponyáival abszolút biztonsággal hun-germán korinak meghatározni, a többi sír az avar korhoz tartozik. (A középső rétegben talált 11 sír: 100%.) A temető kiterjedése és adatai ismeretlenek, de több 5. századi csontot nem találtak. (132)

TÁPÉ-MAJDOK Párducz M. és Korek J. Tápé-Majdokon két temetőt tárt fel 1946 és 1948-ban. Mindkettő fontos régészeti eredményekkel bíztatott. Germán kapcsolatot talált a Maros-Tisza-Körös szögletében talált sírmelléletekkel. A nagyobb A temetőben harmincöt vizsgálatra alkalmas csontvázat találtak az ötvenhárom sírból. (133)

I. Az első temetőcsoportban a területileg összefüggő temetők három különböző típusú népet adtak. A sírleleteknek köszönhetően az alapvetően pannón sírokat elkülönítve lehetett vizsgálni, és a régészeti megfigyelésekre hivatkozva a temetések idejét is sikerült megállapítani.

A 135-139. táblák ezekben a temetőkben nyugvók vércsoportviszonyait mutatják. Ebben a lecsökkentett történelmi korszakban a megvizsgáltak 28,56% pannóniai benszületett, akiknek génjeik gyakoriságát is bemutatja. Eszerint a pannónok genetikai egységben voltak, más szavakkal biológiai nyugalmi állapotban.

II. A második temetőcsoportban (137. tábla) a benszületett pannónok, a rómaiak és a barbárok közül bármelyik kettő egymás mellett pihent, amelyekből a 28,56% pannón már el volt különítve. A temetők B túlsúlyal és a többiek azonos AB aránnyal.

A második csoport temetőiben rövidebb ideig temetkeztek, mint az előzőkbe, a földi maradványok, sírleletek csak az őslakos pannónokat és az elrómanizálódott lakosságot mutatják. Kimutatható a benszülettek és a barbárok, vagy a rómaiak és a barbárok különböző arányú keveredései, mint a Majs-Gödrekereesztúr, Csákvár, Dunaújváros temetői.

Legrövidebb ideig a harmadik csoport használta a temetőt, amelyekbe vagy a letelepedett barbárokat, vagy a betolakodottak halottait temették. Adony, Szekszárd, Palánkpuszt, stb.

A 4-7. SZÁZADI TEMETŐK ÖSSZEFOGLALÁSA

(134. TÁBLA MÁSOLATA)

Temetők	Esetek száma	A	B	O	AB	„?”
Adony (Vetus salina)	23	6	7	5	2	3
		26,08%	30,43%	21,75%	8,69%	13,04%
Csákvár (Floriana)	23	7	5	5	2	4
		30,43%	21,74%	21,74%	8,69%	17,39%
Csongrád-Berzsenyi utca	6	2	2	1		1
		33,33%	33,33%	16,67%		16,67%
Csongrád laktanya	30	9	6	7	3	5
		30,00%	20,00%	23,33%	10,00%	16,67%
Dunaújváros (Intercisa)	42	13	13	9	4	3
		30,95%	30,95%	21,43%	9,52%	7,14%
Keszthely-Fenékpusztá falon kívül	98	39	20	17	6	16
		30,79%	20,41%	17,35%	6,12%	16,33%
Keszthely-Fenékpusztá falon belül	22	10	3	6	1	2
		45,45%	13,64%	27,27%	4,55%	9,09%
Győr (Arabona)-Széchenyi tér	16	4	3	5	3	1
		25,00%	18,75%	31,25%	18,75%	6,25%
Hács-Bédekpusztá	15	3	5	4	1	2
		20,00%	33,33%	26,67%	6,67%	13,33%
Hegykő	80	34	10	20	6	10
		42,50%	12,50%	25,00%	7,50%	12,50%
Keszthely-Dobogó	115	40	36	10	13	16
		34,78%	31,30%	8,70%	11,30%	13,91%
Keszthely-városi temető I. csoport	22	7	2	9		4
		30,91%	9,99%	40,90%		18,18%
Keszthely-városi temető II. csoport	35	10	8	10	3	4
		28,57%	22,86%	28,57%	8,57%	11,42%
Környe	129	39	33	33	3	21
		30,24%	25,58%	25,58%	2,32%	16,28%
Majs és Gödrekeresztúr	48	14	12	12	4	6
		29,16%	25,00%	25,00%	8,33%	12,50%
Mohács	5	2		2		1
		40,00%		40,00%		20,00%
Mosonszentmiklós Jánospusztá	45	16	8	11	5	5
		35,55%	17,78%	24,14%	11,11%	11,11%
Mőzs	23	4	8	7	2	2
		17,39%	34,78%	30,43%	8,69%	8,69%
Pécs (Sophianae) István tér	124	42	23	34	11	14
		33,87%	18,35%	27,42%	8,87%	11,29%
Pilismarót	16	5	2	5	2	2
		31,25%	12,50%	31,25%	12,50%	12,50%
Répcelak	32	10	4	8	6	4
		31,25%	12,50%	25,00%	18,75%	12,50%
Ságvár	17	6	3	4	2	2
		35,29%	17,65%	23,53%	11,76%	11,76%
Szekszárd-Palánk-Pusztá	11	2	4	3	1	1
		18,18%	36,36%	27,27%	9,09%	9,09%
Tápé-Malajdok	35	10	8	7	4	6
		28,57%	22,86%	20,00%	11,42%	17,14%
Összesen	1 012	334	225	234	84	135
		33,00%	22,23%	23,12%	8,30%	13,34%

Ilyenformán a temetők első csoportjában mind a három népcsoport megvan: pannóniai benszülött-őslakó, rómaiak és barbárok. A második csoportban háromból akármelyik két típus jelen van, míg a harmadik csoportban csak barbár törzsnek a csontjai találhatók.

A régészeti sírleletek nem zárják ki ezt a háromszoros csoportosítást, sőt gyakran hitelesítik is, bár nem minden esetben sikerül bizonyítani.

A vércsoport meghatározására alapozott statisztikai számítások kalkulációja lehetőséget adnak a benszülött pannónok kialakulásának a megállapítására ebben a korban.

A VÉRCSOPORTOK MEGOSZLÁSA AZ I. CSOPORTBAN

(135. TÁBLA MÁSOLATA)

Temetők	Esetek száma	A	B	O	AB	„?”
Keszthely-Fenékpusztai falakon kívül	98	39	20	17	6	16
Keszthely városi temető						
I. és II. Időrendi csoport	57	17	10	19	3	8
Környe II. és III. csoport	72	22	16	23	1	10
Pécs I. Időrendi csoport	62	18	12	17	6	9
Összesen	289	96	58	76	16	43

A VÉRCSOPORTOK MEGOSZLÁSA ÉS A GÉNEK GYAKORISÁGA A II. CSOPORTBAN

(137. TÁBLA MÁSOLATA)

Temetők	Esetek száma	A	B	O	AB	„?”
	582	203	121	125	56	77
Gének gyakorisága:	p	0,306				
	q	0,109				
	r	0,494				
		0,999				

A VÉRCSOPORTOK MEGOSZLÁSA ÉS A GÉNEK GYAKORISÁGA A III. CSOPORTBAN

(138. TÁBLA MÁSOLATA)

Temetők	Esetek száma	A	B	O	AB	„?”
Adony	23	6	7	5	2	3
Csongrád-Berzsenyi utca	6	2	2	1	-	1
Dunaújváros	42	13	13	9	4	3
Hács-Béndekpuszta	15	3	5	4	1	2
Környe, 4. időrendi csoport	8	2	4	1	-	1
Mőzs	25	4	8	7	2	2
Pécs, III. csoport	11	3	3	3	2	2
Szekszárd-Palánkpusztai	11	2	4	3	1	1
Összesen	141	35	46	33	12	15

Gének gyakoriság:	p	0,220
	q	0,276
	r	0,503
		0,999

(139. TÁBLA MÁSOLATA)

Temetők	Esetek száma	A	B	O	AB	„?”
I. csoport	246	96	58	76	16	-
II. csoport	505	203	121	125	56	-
Összesen	751	299	179	201	72	-

Ez a temetőcsoport a teljes sorozat (1 012) 57,51%-t tartalmazza a következő temetőkből: Csákvár, Csongrád-Laktanya, Gödrekeresztúr, Győr-Széchenyi tér, Hegykő, Keszthely-Dobogó, Keszthely-Fenékpuszt a falon belül, Környe III. csoport, Majs, Mohács, Mosonszentmiklós-Jánosháza puszt, Pécs II. csoport, Pilismarót, Répcelak, Ságvár, Tápé-Malajdok.

ÖSSZEFOGLALÓ FELBECSÜLÉS

A 23 temető 1 012 emberi csontváza nagyjából Pannónia történelmét mutatja be. Pontosabban a vizsgálat-sorozataink az egymást követő történelmi korszakokat jelölik a Constantin dinasztiától az első avar hullám érkezéséig a 4. századi római temetőktől Keszthely-Dobogókön végződik a 7. században. A Keszthely-városi temetőnek a III. időrendi csoportja az avar hullám érkezésével kezdődik. A langobárdok pannóniába érkezésükkor homogén etnikumot jelentettek, de ahogyan a langobárd résznél írtuk, nem maradt a kiértékelésükre – a rövid ottartózkodásuk miatt – elegendő anyag.

Az ebből a történelmi korból származó csontminták palaeoszerológiai vizsgálatainak az eredményei feljogosítanak bennünket arra a feltételezésre – ami majd nyilvánvalóvá válik a vizsgálatok eredményeiből a 12. fejezetben (Basaharc, Kölesd, Lencsepuszta, Szentlőrinc stb.) –, hogy Pannónia népe megelőzte és túlélte a rómaiakat – bár etnikailag nem volt egységes, de időről-időre, ismétlődően visszatérnek szerológiai tulajdonságai. A következőkben ezt a palaeoszerológiaiailag megtalált népet Pannónia benszülötteinek, vagy őspannónoknak tekintjük.

Kétségbevonhatatlan történelmi nyomok mutatják, hogy ezek az ókori telepések, a terület őslakói voltak, serkentő csírái a Dunántúl római kori virágzó városainak Pannónia egész régiójában.

Pannónia telepesei a legnagyobb kiterjedésük idején a Duna vonalán áramlottak nyugati irányban a népvándorlás előtt, majd azzal együtt a római

katonaság visszavonása és a politikai erő csökkenésével a népvándorlás tömegei akadálytalanul nyomultak a nyílt határokon, letelepedésüket hatalmi egyensúlyban tartva meg. (Alföldi, 1928, 1938, 1943; Borzsák, 1936; Schober, 1953; Betz, 1956; Nemeskéri, 1956; Kovrig, 1957; Sós, 1957; Szentléleki, 1957; Thomas, 1957; Mócsy, 1959; Oliva, 1959; Bartucz, 1961; Jakabffy, 1961; Barkóczi, 1963; Wenger, 1968; Acsádi és Nemeskéri, 1970; Lengyel, 1971; Barkóczi és Salamon, 1971.)

A temetők hűségesen őrzik az etnikai és történelmi idők sokféle viharos korszakait. A 134. tábla kitűnő áttekintést nyújt a 24 temetőből származó 1012 megvizsgált csontváz vércsoport viszonyainak abszolút számáról és százalékos megoszlásáról, a jelzett korból.

Régészeti megfontolás lehetővé teszi a 24 temető három csoportra osztását a lakosság történelmi hovatartozása szerint. Az elhantolás körülményeiből kiszámítható, hogy oda mikor temetkeztek, megállapítva a temető korát.

I. Az első csoportba tartozók a területileg összefüggenek, és megszakítás nélkül évszázadokon át oda temetkeztek. Mint a Keszthely-Fenékpusztá és a Keszthely községi köztemetőibe temetettek. Ezek a temetők időrendben mutatják be az őslakos pannónokat, majd a katonaságot és polgári népességet, végül az eltűrt barbárok letelepedőit, vagy a népvándorlók pusztító hordáit.

II. A második csoport temetőit rövidebb ideig használták, mint az elsőket és csak a pannón őslakosságot, valamint a rómanizálódott lakosság földi maradványait tartalmazzák – vagy a „benszülöttek“ etnikai elemeit és a barbárok különböző arányú keveredését, (mint Majs, Gödrekeresztur, Csákvár, Dunaújváros, stb.) vagy a rómaiakat és a barbárokat.

III. A harmadik csoport temetőibe temetkeztek a legrövidebb ideig, ahova vagy a betelepedett barbárok, vagy a megszállókat hantolták el (például Adony, Szekszárd, Palánkpuszta stb.).

Az első csoport temetőiben ilyenformán háromféle népség csontjait találtuk: a benszülött pannón őslakosságét, a rómaikét és a barbárokét.

A második csoportban a három típusból kettő van jelen, míg a harmadik csoportban csak barbár törzs halottai vannak.

A sírmellékletek tanulmányozása nem zárja ki ezt a háromféle csoportosítást, sőt mi több, bizonyítja azt, ha minden esetben nem is igazolja.

A vércsoport meghatározásokra alapozott statisztikai kalkuláció megbízható alapja lehet az adott történelmi korban állandóan ott lakó pannón őslakosság származásának a megállapítására.

I. A területileg összefüggő temetők az első csoportba sorolva a három különböző típusú sírokat adtak. Az úgy nevezhető alapvető pannón lakosság elkülönítve vizsgálható a temetések természete és a sírleletek jóvoltából, a temetés ideje is megállapítható. Az ott nyugvók vércsoport viszonyai jól láthatóak a 133-139. táblákon.

A pannóniai őslakókat képviselő csoport az ebben a korban vizsgált egyedek 28,56%-át jelenti. Ez a csoport ilyen formán a szerológia szempontjából genetikai egyensúlyban van, azaz biológiai egyensúlyban van.

II. A temetők második csoportja (137. tábla) amelyben vagy a rómaiak, vagy a barbárok pihennek egymás mellett Pannónia őshonos népével. Könnyen szétválaszthatóak egymástól, a különböző temetőkben miután elkülönítettük az I. csoportot a B többségűektől és amelyekben az A és a B jellegűek száma azonos.

Ez a csoport az 1 012 sírból álló sorozatnak 57,51%-at képezi! És a következő temetőket jelenti: Csákvár, Csongrád-Laktanya, Gödrekeresztúr, Győr-Széchenyi tér, Hegykő, Keszthely-Dobogó, Keszthely-Fenekpuszta a falakon belül, Környe III. csoport, Majs, Pilismarót, Répcelak, Ságvár, Tápé-Majdok.

III. A harmadik csoport a 4. (A.D.) században kezdődött és a hetedik században fejeződött be. Az ezekből a temetőkben vizsgált egyedeknek nagyobb százaléknak volt B és A vércsoportjuk, ahogy az a 138. táblán látható. Ez a társaság a teljes sorozatnak a 13,93%-át tette ki.

Ha a vércsoport eredményeket mind az ilyen módon kialakult csoportban összehasonlítjuk az eshetőségi tábla módszerével, a talált különbségek minden összehasonlításnál jelentősek, kivéve az I. és a II. csoport összehasonlításában, ahogy az a 139-141. táblákon látható.

I. Az első csoportot Pannónia őslakosságának osztályoztuk, a palaeoszerológia szempontjából Szentendre langobárd kori lakosságának a töredékéhez vannak a legközelebb, és a fontosabb avar kori sorozat mintáitól vannak a legmesszebb, és ezzel összehasonlítva rendkívüli különbségeket mutatnak, ráadásul az A és B többségű középkori magyarságtól való távolságuk statisztikailag is jelentős.

ÖSSZEHASONLÍTÓ TÁBLÁZATOK

Csoport	Esetek száma	A	B	O	AB	Táblák száma
I.	246	96	58	76	16	140
III.	126	35	46	33	12	
Összesen	372	131	104	109	28	
II.	505	203	121	125	56	141
III.	126	35	46	33	12	
Összesen	631	238	167	158	68	

A MINTASOROZATOK TÁBLÁZATAI

Csoport	Esetek száma	A	B	O	AB	Táblák száma
I.	246	96	58	76	16	142
Kelta-Illyr sorozat	136	44	40	40	12	
Összesen	382	140	98	116	28	
I.	246	96	58	76	16	143
Szentendre langobárd kori lakói	37	12	10	13	2	
Összesen	283	108	68	89	18	
I.	246	96	58	76	16	144
Fontosabb avar kori népesség	430	128	135	106	61	
Összesen	676	224	193	182	77	
I.	246	96	58	76	16	145
Korai magyar középkoriak						
A többségben	215	71	59	62	23	
Összesen	461	167	117	138	39	
I.	246	96	58	76	16	146
Korai magyar középkoriak						
B többségben	384	91	137	116	40	
Összesen	630	187	195	192	56	

Csoport	Esetek száma	A	B	O	AB	Táblák száma
II.	505	203	121	125	56	147
Kelta-Illyr sorozat	136	44	40	40	12	
Összesen	641	247	161	165	68	
II.	505	203	121	125	56	148
Szentendre langobárd kori lakói	37	12	10	13	2	
Összesen	542	215	131	138	58	
II.	505	203	121	125	56	149
Fontosabb avar kori népesség	430	128	135	106	61	
Összesen	935	331	256	231	117	
II.	505	203	121	125	56	150
Korai magyar középkori						
A többségű lakói	215	71	59	62	23	
Összesen	720	274	180	187	79	
II.	505	203	121	125	56	151
Korai magyar középkori						
B többségű lakói	384	91	137	116	40	
Összesen	889	294	258	241	96	

Csoport	Esetek száma	A	B	O	AB	Táblák száma
III.	126	35	46	33	12	152
Kelta-Illyr sorozat	136	44	40	40	12	
Összesen	262	79	86	73	24	
III.	126	35	46	33	12	153
Szentendre langobárd kori lakói	37	12	10	13	2	
Összesen	163	47	56	46	14	
III.	126	35	46	33	12	154
Fontosabb avar kori népség	430	128	135	106	61	
Összesen	556	163	181	139	73	
III.	126	35	46	33	12	155
Korai magyar középkoriak						
A többséggel	215	71	59	62	23	
Összesen	341	106	105	95	35	
III.	126	35	46	33	12	156
Korai magyar középkoriak						
B többséggel	384	91	137	116	40	
Összesen	510	126	183	149	52	

II. A második csoportot rómaiaknak ismerjük, akik legközelebb vannak a középkori magyarság A többségű csoportjához és a kelta illyr sorozathoz, mialatt igen jelentős különbségeket mutattak a szentendrei langobárd kori lakosságtól és különlegesen jelentőset az avar kori népességtől és a B többségű középkori magyarságtól. További következtetésekre vessük egybe a második csoportot a kelta-illyr sorozattal (147. tábla), Szentendre langobárd kori lakosságával (148. tábla) a fontosabb avar kori néppel (149. tábla) majd a B többségű korai magyar sorozattal (151. tábla).

III. A harmadik csoportban a sírmellékletek szerint, vagy a szerológiai profiljukban látható keleti vonások révén barbárnak minősítettek vércsoportjukban a B sűrűbben, sokkal gyakrabban van jelen, mint az A. Hasonlóságokat láthatunk az összes mintasorozattal, csak az A többségű középkori magyarsággal nem. A harmadik csoportban, ahogy azt megfigyelték a keleti arcvonásokban – habár eltérésük a legtöbb mintasorozattól statisztikailag jelentéktelen – eddig még nem mutat, összehasonlítva a korai magyar középkoriak A és B többségű lakosságával, határozott különbséget.

A harmadik csoportot a továbbiakban kapcsolatba hozzuk ugyanazzal a sorozattal, úgy mint a kelta-illyr (152. tábla), Szentendre langobárd sorozatával (153. tábla) és a fontosabb avar kori sorozattal (154. tábla) az A és B többségű korai magyar középkor népével (155-156. táblák). Ámbár tudjuk, hogy az elvetélt tábla kalkulációi nem alkalmasak állaspontok kialakítására, a népek közötti távolságok megállapítására, engedjessék meg kutatásunk érdekében az összehasonlítást megtennünk (157. tábla).